

İŞLETME ÖLÇEĞİNİ BELİRLEYEN KRİTERLER İLE KOBİ'LERDE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNİN İŞLETME FONKSİYONLARI AÇISINDAN ÖNEMİNİN İNCELENMESİ: BURDUR ÖRNEĞİ

Araştırma Makalesi / Research Article

Bekci, İ., Apalı, A. ve Engin, M. (2020). İşletme Ölçeğini Belirleyen Kriterler ile KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Fonksiyonları Açısından Öneminin İncelenmesi: Burdur Örneği, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(1), 260-279.

Geliş Tarihi: 02.12.2019
Kabul Tarihi: 22.02.2020
E-ISSN: 2149-3871

Prof. Dr. İsmail BEKÇİ
Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü
ismailbekci@sdu.edu.tr
ORCID No: 0000-0002-9862-737X

Doç. Dr. Ali APALI
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu,
Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü
aapali@mehmetakif.edu.tr
ORCID No: 0000-0002-3521-0150

Menekşe ENGİN
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe ve Finans Yönetimi Yüksek
Lisans Öğrencisi
Menekse.engin@gmail.com
ORCID No: 0000-0003-4283-9843

ÖZ

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) tüm dünyada ekonominin temel yapı taşı oluşturmaktadır. KOBİ'ler ülkelerin ekonomik kalkınmaları, istihdam sağlamaları ve ülkelerin gelişmeleri için önemli bir rol oynamaktadır. Ülkelerin ekonomik gelirleri için bu derece önem arz eden KOBİ'lerde muhasebe bilgi sisteminin yönetim, pazarlama, üretim, finans, AR-GE, ve insan kaynakları fonksiyonu açısından öneminin incelenmesinin Burdur ilinde faaliyet gösteren KOBİ yönetici ve çalışanlarının vermiş olduğu yanıtlar örnekleminde araştırılması çalışmanın amacı olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda Burdur ilinde faaliyet gösteren 316 KOBİ paydaşına anket uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen verilere güvenilirlik analizi, frekans ve yüzde dağılımları ile One Way Anova testi uygulanmıştır. One Way Anova testi sonucunda anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmasında gruplar arasındaki farklılığı görebilmek adına Scheffé testinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda 18 hipotezden 10'u kabul edilmiştir. KOBİ'lerin işletme ölçeğini belirleyen kriterlerden üçü olan işletmelerin çalışan sayısı, yıllık net satış hasılatı ve yıllık mali bilanço toplamı kriterleri özelinde muhasebe bilgi sisteminin işletme fonksiyonları açısından önemi farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Muhasebe Bilgi Sistemi, Burdur.

INVESTIGATION OF THE IMPORTANCE OF ACCOUNTING INFORMATION SYSTEM IN SMEs IN TERMS OF BUSINESS FUNCTIONS THROUGH THE CRITERIA DEFINING BUSINESS SIZE: THE CASE OF BURDUR

ABSTRACT

Small and medium-sized enterprises (SMEs) constitute the most basic building block of the economy in the whole world. SMEs play an important role in the economic development, employment and development of countries. The aim of this study was to investigate the importance of accounting information system in terms of management, marketing, production, finance, R & D, and human resources functions in SMEs that are so important for the economic incomes of countries through the sample of responses obtained from the managers and employees of SMEs active in the province of Burdur. In line with this aim, 316 stakeholders of SMEs operating in Burdur were surveyed. The data obtained from the questionnaires were subjected to reliability analysis, frequency and percentage distributions and One Way ANOVA test. Scheffe test was employed in order to determine the difference between the groups that would lead to a significant difference as a result of One Way ANOVA test. As a result of the research, 10 of the 18 hypotheses were accepted. The importance of accounting information system for business functions differs in terms of especially the number of employees, annual net sales revenue and annual financial balance total criteria, which are three of the criteria determining the business size of SMEs.

Keywords: SME, Accounting Information System, Burdur.

GİRİŞ

Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin faaliyetlerinin sürekliliğinin sağlanması ve işletmenin geleceğe yönelik kararlar almasında planlama yapmalarına imkân tanımaktadır. Muhasebe bilgi sistemini oluşturan belirli öğeler vardır. Bu öğeleri bilmek ve aralarındaki ilişkiyi doğru şekilde kurmak gerekir. Aynı zamanda muhasebe bilgi sistemi işletmenin finansal durumu ve faaliyetlerinin sonucu ile ilgili kişiye kurumlara doğru ve güvenilir bilgi sağlamaktadır.

Muhasebe bilgi sistemi tarafından üretilen bilgiler, işletmenin fonksiyonları açısından alınacak kararlarda kullanılmaktadır. İşletme fonksiyonları, mali olaylarla ilişkili olduğu için işletmenin ihtiyaç duyacağı fonun hangi kaynaktan sağlanacağı, stok miktarları, personele ödenecek ücret, planlama faaliyetlerinin yapılması, işletmenin hedef pazarının belirlenmesi, yatırımlarını nasıl finanse edeceği gibi birçok kararın alınmasında etkilidir. Dolayısıyla işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi ve yoğun rekabet ortamında güçlü olabilmesi için işletmenin bütün fonksiyonlarının muhasebe bilgi sistemi tarafından üretilen bilgilere ihtiyacı vardır. Bu çalışmada ise Burdur ilindeki KOBİ'lerde muhasebe bilgi sisteminin yönetim, pazarlama, üretim, finans, AR-GE, ve insan kaynakları fonksiyonu açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda önce bir işletmenin KOBİ olarak tanımlanabilmesi için gerekli kriterler ile işletme fonksiyonları ve muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişki tartışılmış, sonrasında literatürden örnekler verilmiş ve uygulamaya geçilmiştir.

1. KOBİ KAVRAMI ve KOBİ'LERDE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

Ülke ekonomilerinin temelini oluşturan KOBİ'ler için dünya üzerinde ortak bir görüş birliği ve evrensel olarak net bir tanım yapılamamaktadır. KOBİ'ler genellikle şahıs veya birkaç ortak tarafından kurulan işletme modelidir. Bu işletmeler sermayelerini kendi içinde sağlamaktadır. KOBİ'ler genellikle yerel piyasayı hedef alarak üretim yapmayı amaçlayan ekonomik birimler olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda KOBİ'ler, ekonominin canlanması, topluma istihdam ve yeni iş olanakları yaratma, sürekli gelişen teknolojiye uyum sağlama açısından ülkenin ekonomisi için oldukça önem taşımaktadır. KOBİ'ler günümüzde değişen koşullara daha kolay uyum sağlamaktadırlar. Büyük işletmelere göre KOBİ'ler de kararların alınması ve uygulanması daha kolay ve hızlıdır (Demir ve Gül, 2015: 172).

KOBİ'ler sanayileşme düzeyine göre buldukları işkoluna, üretim modeline, çalışan personel sayısına ya da tekniklerine göre ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Hatta aynı ülkenin farklı bölgeleri ve işkolları arasında da KOBİ tanımı değişiklik göstermektedir. Bunun sebebi ülkelerin sürekli gelişen teknoloji ve globalleşen dünya ticareti ile gelişmişlik seviyeleri ve düzeyleri de birbirinden farklı olduğundan, KOBİ'lerin tanımı da ülkeler arasında farklılık göstermekte ve hatta aynı ülkenin bölgeleri ve şehirleri arasında da farklılık gösterebilmektedir (Işın, 2003: 354). Gelişmiş ülkeler KOBİ tanımlamasında çalışan personel sayısı, toplam aktif büyüklüğü, toplam satışlar, ortaklık yapısındaki bağımsızlık düzeyi ve pazar payı gibi kriterlerin bir tanesini ya da bir kaçını aynı anda kullanmaktadırlar (Sayın ve Fazlıoğlu, 1997).

Türkiye'de ise KOBİ tanımı çalışan personel sayısı baz alınarak yapılmaktadır. Türkiye'de KOBİ tanımlaması yapılırken sadece istihdam edilen personel sayısının esas alınması, KOBİ tanımlamasını yanlış veya eksik kılmakta ve bu kriter ile tanımlanan KOBİ'lerin, yapılacak çalışmalar üzerinde yanlış veya eksik genelleme yapılmasına yol açtığı görülmektedir. KOBİ tanımlaması yapılırken üzerinde durulması gereken önemli bir kriter de, KOBİ'lerin ortaklık yapısındaki bağımsızlık düzeyleridir. Bir işletmenin ortaklık yapısında büyük işletmelerin hisselerinin yüksek oranda (en az % 25) olması, o işletmenin KOBİ özelliği göstermesini engellemektedir. Bu tür işletmeleri baz alarak KOBİ'ler hakkında genelleme yapmak araştırmacıya eksik bilgiler vererek araştırmanın yanlış sonuçlanmasına sebep olmaktadır (Müslümov, 2002: 13-14).

KOBİ'lerin tanımı ile ilgili hangi ölçütlerin temel alınacağı konusunda kurumlar arasında da birbirinden farklı kabuller yer almaktadır. Türkiye'de Dış Ticaret Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü, Eximbank, KOSGEB, Hazine Müsteşarlığı ve Halk Bankası gibi kurumlarda KOBİ ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bu bağlamda araştırmada kullanılan bazı kavramları şu şekilde tanımlamak mümkündür.

Mikro işletmeler, on kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 3 milyon Türk Lirasını aşmayan işletmelerdir.

Küçük işletmeler, elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 25 milyon Türk Lirasını aşmayan işletmelerdir.

Orta büyüklükteki işletmeler, iki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 125 milyon Türk Lirasını aşmayan işletmelerdir.

Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı TOSYÖV, KOBİ'lere hizmet vermek amacıyla 1989 yılında Ankara'da kurulmuştur. Amacı, hür teşebbüs ilkesine dayalı ekonomik yapının ülkemizde gelişmesine destek olmak ve toplum düzeninde özel teşebbüs ve serbest pazar ekonomisi uygulamalarının yayılmasına yardımcı olmaktır. Bu kurumun KOBİ'lerle ilgili yaptığı tanımda (www.tosyov.org.tr);

- 1-50 arasında işçi çalıştıran işletmeleri küçük ölçekli,
- 51-250 arasında işçi çalıştıran işletmeleri orta ölçekli,
- 251 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeleri büyük ölçekli işletme olarak ifade etmiştir.

Türkiye'de KOBİ "İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan ve bu yönetmelikte mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimleri veya girişimleri," olarak tanımlanmıştır (Resmi Gazete, Sayı: 28457, Karar Sayısı: 2012/3834, 24.06.2018).

Tablo 1: KOBİ Yönetmeliğine Göre İşletmelerin Sınıflandırılması

Kriter	Mikro Ölçekli KOBİ	Küçük Ölçekli KOBİ	Orta Ölçekli KOBİ
Çalışan Personel Sayısı	< 10	< 50	< 250
Yıllık Net Satış Hasılatı (TL)	≤ 3 Milyon	≤ 25 Milyon	≤ 125 Milyon TL
Yıllık Mali Bilanço Toplamı (TL)	≤ 3 Milyon	≤ 25 Milyon TL	≤ 125 Milyon TL

(Kaynak: <http://www.KOBİ.org.tr>. (Erişim Tarihi: 17.12.2018))

Tablo 1’de KOBİ’lerin personel sayısı, yıllık net satış hasılatları ve yıllık mali bilanço toplamı yer almaktadır. Buna göre 10 kişiden az çalışanı olan mikro ölçekli KOBİ biriminin yıllık net satış hasılatı 3 Milyon TL’ye eşit ve ondan daha az iken, orta ölçekli KOBİ’de 250 çalışandan az ve yıllık net satış hasılatı 125 Milyon TL’ye eşit ve ondan daha az olan ekonomik birimler olarak tanımlanmaktadır.

Avrupa Birliği, 1 Ocak 2005 yılında ‘KOBİ tanımı çalışan kişi sayısı, yıllık ciroları veya bilanço büyüklüğü ve son olarak da bağımsızlık kriterlerinden oluşan ölçüler’ şeklinde tanımlanmaktadır (www.KOBİ.org.tr).

Tablo 2: Avrupa Birliği KOBİ Tanımına Göre İşletmelerin Sınıflandırılması

Kriter	Mikro Ölçekli KOBİ	Küçük Ölçekli KOBİ	Orta Ölçekli KOBİ
Çalışan Personel Sayısı	< 10	< 50	< 250
Yıllık Net Satış Hâsılatı	≤ 2 Milyon Avro	≤ 10 Milyon Avro	≤ 50 Milyon Avro
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	≤ 2 Milyon Avro	≤ 10 Milyon Avro	≤ 43 Milyon Avro

Tablo 2’de çalışan personel sayısı, yıllık net satış hasılatı ve yıllık mali bilanço toplamı görülmektedir. Tablo 2’ye göre, mikro ölçekli KOBİ’nin çalışan personel sayısı 10’dan az iken, orta ölçekli KOBİ’de ise çalışan personel sayısının 250’den daha az olduğu görülmektedir.

Ülkelerin en temel ekonomik yapı taşı olan KOBİ’lerin gelişmesi ve desteklenmesi için bir tanımlama yapmak gereklidir. Ancak bazı nitel ve nicel değişkenler, KOBİ’ler ile ilgili ortak ve net bir tanımlama yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bu değişkenler şu şekilde ifade edilebilir; işletmenin personel sayısı, işletmenin sermaye miktarı, işletmenin yararlanabileceği teknolojik imkânlar, işletmenin faaliyette bulunduğu ülke ekonomisi, işletmenin içinde bulunduğu pazar yapısı, işletmenin faaliyette bulunduğu iş kolu, nihai mal ve hizmet yapısı ve işletmenin kullandığı üretim tekniği (Soydal, 2006: 541-542).

KOBİ’ler, ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınmasına yaptıkları katkılardan ve faydalardan dolayı önemleri gün geçtikçe artmaktadır. KOBİ’lerin ülke ekonomisindeki yeri ve öneminin sürekli artması ile başta devletler olmak üzere, ulusal ve uluslararası birçok kurum ve kuruluşun, KOBİ’lerin verimliliklerinin, ulusal ve uluslararası rekabet güçlerinin artırılmasını, sağlamak için çaba harcadıkları görülmektedir (Alkış ve Temizkan, 2013: 71).

2. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ ve İŞLETME FONKSİYONLARI

Muhasebe bilgi sistemi tarafından üretilen bilgiler işletmenin bütün fonksiyonları açısından alınacak kararlarda kullanılmakta ve hepsini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu sebeple fonksiyonların tamamının faaliyetleri mali olaylarla ilişkilidir. İşletmenin ihtiyaç duyacağı fonun hangi kaynaktan sağlanacağı, stok miktarlarının hangi düzeyde tutulması gerektiği, personeline ödenecek ücret, işletmenin yapacağı araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin programlanması bu kararlara örnek olarak verilebilmektedir (Çidem, 2013: 34).

2.1. Muhasebe Bilgi Sistemi ve Yönetim

İşletme faaliyetlerinin düzenli ve sürekli olarak işleyebilmesi için işletmeyle ilgili bilgilerin her yönüyle doğru ve güvenilir bilgi olması gerekmektedir. Ayrıca bilgilerin iletilmesi esnasında muhasebe bilgi sistemi önemli rol oynamaktadır. İşletmelerin faaliyet raporları, mali tablolar ve uluslararası finansal raporlama standartları muhasebe bilgi sistemi ile hazırlanmakta olup yöneticiler tarafından uygunluk beyanı ile birlikte kamuya sunulmaktadır. Kamuya açıklanacak bilgilerin açıklamadan yararlanacak kişiye kurumların karar vermeleri açısından yardımcı olacak biçimde; bilgilerin zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, net, güvenilir bir biçimde kullanılabilmesine imkan sağlayacak şekilde sunulmasında muhasebe bilgi sisteminin ve yönetimin birçok sorumlulukları vardır. Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin belirlediği hedefleri ve amaçları ortaya koyarken ya da

işletmenin amaçlarına ve hedeflerine ulaşması esnasında sağlıklı ve doğru kararlar alabilmesi için işletmenin ihtiyaç duyduğu bilgileri en doğru ve en hızlı şekilde ortaya koymaktadır (Güney 2013, 279).

2.2. Muhasebe Bilgi Sistemi ve Pazarlama

Günümüzde pazarlama faaliyetleri geleneksel anlayıştan farklılaşmaktadır. Geleneksel anlayışta ürün, üretim ve satış yönlü anlayış hakim iken bu durum günümüzde daha farklıdır. Günümüzde daha çok müşteri odaklı pazarlama anlayışı hakimdir. Bu sebeple, işletmeler için müşterinin her türlü bilgisi önemli hale gelmektedir. Bu nedenle işletmeler müşterilerine ürünlerini nasıl pazarlayabileceklerinin yollarını aramaya başlamışlardır. Bu yüzden pazarlama faaliyetleri içinde bilgi ve bilgi sistemlerinin önemi gün geçtikçe daha çok artmaya başlamıştır (Yavuz, 2014: 68).

Pazarlama yöneticilerinin en çok faydalandıkları bilgi sistemi, muhasebe bilgi sistemidir. Muhasebe bilgi sistemi sipariş işleme işlevinden elde ettiği bilgiler ürünlerin dağıtım aşamasının şekillenmesine yardımcı olmaktadır. Siparişlerin ise ne sıklıkla alındığı, ne kadar geldiği vb. bilgiler bu sistem sayesinde elde edilmektedir. Bunun yanında işletmenin elde ettiği karlar, satış tutarları, üretim maliyetleri, maliyetlerle ilgili diğer bilgiler yine muhasebe bilgi sisteminden sağlanmaktadır. Pazarlama yönetiminin muhasebe bilgi sisteminden sağladığı en önemli bilgilerden biri de ürünlerin maliyetlerine ilişkin bilgilerdir. Maliyetleme bilgisinin en çok ihtiyaç olduğu aşama ürünün fiyatlandırılma aşamasıdır (Çidem, 2013: 36).

2.3. Muhasebe Bilgi Sistemi ve Finans

Finansal bilgi süreci, kayıtların tutulmasına sebep olan finansal bilginin oluşumundan başlamaktadır. Fakat her veri finansal bir bilgi değildir. Eğer bir mal veya hizmet alışverişi varsa; tarafları, yeri, zamanı ve tutarı belli ise finansal bir bilgi söz konusu olmaktadır. Herhangi bir finansal bilgiyi ilgilendiren faaliyette, finansal bilginin konusu olan bilgiler kendine özgü, standart ve tekniklere göre kayıt edilmektedir. Muhasebe kayıtlarında bu durum belgelere dayanmak zorunluluğunu sağlayan bir kuraldır (Ersoy, 2012: 148).

İşletmelerde başta muhasebe ve finans bölümü olmak üzere tüm fonksiyonel birimler; işletme faaliyetlerini daha verimli ve etkin bir biçimde devam ettirebilmek için her seviyede muhasebe ve finans bilgilerine ihtiyaç duymaktadır. İşletmenin ihtiyaç duyduğu bilgiler muhasebe kayıtları, bütçe, finansal tablolar, maliyet bilgileri, nakit tabloları, sermaye harcamaları analizleri vb. den oluşmaktadır. İşletmenin bu bilgileri anlamlı bir biçimde üretebilmesi ve işletme yöneticilerine iletebilmesi; muhasebe bilgi sistemleri ile gerçekleştirilmektedir (Alagöz vd., 2006: 281).

Finans yöneticilerinin analiz ve kararlar almada ihtiyaç duydukları verilerin önemli bir kısmı işletmenin içinden sağlanmaktadır. Bu aşamada muhasebe bilgi sisteminden elde edilecek bilgiler ve analizler finans yöneticileri içinde bir yol gösterici niteliği taşıyacaktır (Yavuz, 2014: 71).

2.4. Muhasebe Bilgi Sistemi ve Araştırma Geliştirme

Sürekli bir şekilde gelişmekte olan teknoloji karşısında, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmayan işletmelerin sürekliliklerini devam ettirmeleri zordur. İşletmelerin üretim faaliyetleri sürmekte iken karşılaştıkları sorunlara çözüm yolları bulmanın yanında, üretim yöntem ve metotları, işletmenin kullanmakta olduğu mevcut mamul ve üretim metotlarını geliştirmek ve büyüme gereği, işletme için araştırma ve geliştirme fonksiyonunun işlevi ve önemi daha rahat anlaşılmaktadır. Günümüzde modern işletmelerin en önemli fonksiyonu olan araştırma ve geliştirme fonksiyonu işletmenin etkin bir çevre içerisinde, ekonomik hayatını devam ettirmesini mümkün kılan ve aynı zamanda işletmenin mevcut durumundaki faaliyet ve problemlerinin olduğu kadar işletmenin gelecek dönem içindeki problemlerini de içine alan daha geniş ve kapsamlı bir işletme fonksiyonudur. Araştırma ve geliştirme fonksiyonu, işletmeler için günümüzde daha anlamlı ve işlevli hale gelmekte ve işletmenin faaliyetleri açısından büyük önem arz etmektedir (Devrez, 1970: 236-237).

2.5. Muhasebe Bilgi Sistemi ve Üretim

Üretim faaliyeti temel olarak dönüştürme süreci olarak tanımlanabilmektedir. Bu sürecin içinde; hammadde, malzeme, sermaye, insan kaynakları ve emek gibi girdiler daha sonrasında

işletmenin mal veya hizmetleri gibi çıktılar yer almaktadır. Üretim yönetimi olarak isimlendirilen faaliyetler genel olarak iki aşamada incelenir. Bunlar; tasarım ve kuruluş aşaması ve işletim aşamasıdır. Yöneticilerin üretimle ilgili alacakları kararlar bu faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin kararlardır. Yöneticiler kararları alırken karar alma modellerinden ve tekniklerinden faydalanmakta ve tekniklerin uygulanmasında muhasebe bilgi sisteminin ürettiği bilgilere ihtiyaç duymaktadırlar. İşletme yöneticisinin, üretim departmanı ile ilgili alacağı kararlarında muhasebe bilgi sisteminin ürettiği bilgileri fabrika kuruluş yeri tespitinde, üretim hacminin belirlenmesinde, stok kontrolünde, maliyet kontrollerinde kullanılmaktadır (Yılmaz, 2010: 46).

2.6. Muhasebe Bilgi Sistemi ve İnsan Kaynakları

İnsan kaynakları yönetimi; işletmelerin ihtiyaçları doğrultusunda en uygun insan kaynağını en ekonomik şekilde temin etme, performansını değerlendirme ve ücretini belirlemeye yönelik faaliyetler bütünüdür. Dünyanın hızlı gelişimi ve teknolojinin gün geçtikçe ilerlemesi firmaları değişime zorlamıştır. İşletmelerin içinde buldukları yoğun rekabet ortamı işletmelerin ayakta kalabilmeleri için faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde sürekli olarak devam ettirmelerini zorunlu kılmaktadır. İşletmelerin günümüzde varlıklarını sürdürebilmeleri büyük ölçüde ileriye görebilmelerine, geleceğe dayalı tahmin yapabilmelerine, yaratıcı olmalarına, çağın gerektirdiği teknolojiyi yakalamalarına ve girdi maliyetlerini en aza indirmelerine bağlıdır. Bütün bu önemli fonksiyonları yerini getirecek olan insanlar olunca, işletmelerin de insana yatırım yapması kaçınılmaz olmuştur. İşletmelerin insan kaynaklarına verdikleri önem gitgide artmaktadır. Bu durum, büyümeyi ve uluslararası pazarlarda önemli bir yere sahip olmayı isteyen işletmelerin insan kaynaklarına gereken önemi vermelerini sağlamıştır. Dolayısıyla işletmenin bünyesinde bulunan her bir çalışanın çabası ve performansı izlenmeli ve işletmenin genel performansına olumlu katkıda bulunup bulunmadığı değerlendirilmektedir. İnsan kaynakları için çok önemli olan ücretlendirmenin muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgileri ve verileri sağlıklı bir şekilde analiz edilerek yapılması oldukça mümkündür (Bayraç, 2008: 210-213).

3. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Literatürde muhasebe bilgi sistemi ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazılarını aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür.

Yılmaz (2010), çalışmasında Ankara ilinde bulunan tekstil işletmeleri üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırmada KOBİ'lerin yönetiminde muhasebe bilgi sisteminin yeri ve önemi ortaya konmak amaçlanmıştır. Çalışmada, elde edilen bulgular, işletmelerin muhasebe bilgi sistemine vermiş olduğu önemin artması, KOBİ yöneticilerinin muhasebe departmanında uzman kişiler ile çalışması ve gerekli sorumlulukları yerine getirmelerinin işletme performansını ve verimliliğini arttıracığı sonucuna varılmıştır.

Yazıcı (2010), işletmelerin yönetim kararları alırken muhasebe bilgi sisteminden faydalanma düzeyini gösteren faktörler açısından Erzurum Organize Sanayi Bölgesi'nde yer alan KOBİ'lerin durumunu bir anket çalışmasıyla incelemiştir. Araştırmanın sonucuna göre ankete dahil edilen işletmelerin büyük bir çoğunluğunun AB uyumlu KOBİ tanımı kriterlerine göre mikro ve küçük ölçekli işletmelerden oluştuğu ve işletmelerde yönetim kararlarında muhasebe bilgi sisteminden faydalanma düzeyini gösteren faktörler açısından iyileştirilmesinin gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca işletmelerin büyüklükleri arttıkça muhasebe bilgi sisteminden faydalanmaları aynı oranda artış gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Hatunoğlu, Akpınar, Çelik (2013), KOBİ'lerin yönetiminde muhasebe bilgi sisteminin yeri ve önemini araştırmıştır. Gaziantep ve Kahramanmaraş illerinde bulunan KOBİ'lerde muhasebe bilgi sistemine verilen önem derecesi ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilere göre KOBİ'lerin muhasebe bilgi sistemini etkin ve verimli bir şekilde kullanabilmeleri ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Çidem (2013), Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren 250 adet KOBİ üzerine muhasebe bilgi sisteminin etkinliğini araştırmaya yönelik bir araştırma yapmıştır. Çalışma sonucunda muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ile işletme performansının artırıldığı ve olumlu bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Akgün ve Kılıç (2013), yapmış oldukları çalışmada muhasebe bilgi sistemi ve işletme yönetimi kavramı kavramsal olarak incelenmiş, muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimi üzerindeki etkinliği araştırılmış ve bu doğrultuda tuz gölü işletmeleri yöneticilerine anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizleri sonucunda, muhasebe bilgi sisteminin işletmelere sağladığı yeniliklerin işletmenin yönetsel kararların etkinliğini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Öz ve Yavuz (2015), muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimi tarafından alınan kararlar üzerindeki etkilerini araştırmış ve muhasebe bilgi sistemini etkin kullanmanın işletmelere sağlayacağı faydalar üzerinde durmuştur. Bartın ilinde faaliyet gösteren KOBİ'ler üzerinde yapılan anket çalışması ile işletmelerin muhasebe bilgi sistemleri incelenmiştir. Çalışma sonucunda, muhasebe bilgi sisteminin önemi tüm işletmeler tarafından kabul edilmesine rağmen muhasebe bilgi sisteminden alınan bilgilerin işletme kararlarında etkin bir şekilde kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demir ve Gül (2015), TRB1 Bölgesi'nde üretim yapan KOBİ'lerde karar alma sürecinde finansal muhasebe bilgileri ile maliyet ve yönetim muhasebesi verilerinin etkinliğini araştırmışlardır. Bu alanda işletmelerin karar alma sürecinde muhasebe bilgilerinin olumlu etkilerinin farkındalığına vardıkları ama iş yaşamında bunu çok fazla uygulamaya almadıkları tespit edilmiştir.

Esmeray ve Dağlı (2017), çalışmalarında muhasebe bilgi sisteminin KOBİ'ler üzerindeki etkinliği, yönetim biriminin muhasebe bilgi sistemini algılama düzeyi ve muhasebe bilgi sisteminin yönetime getirdiği yenilik algısı ile söz konusu algının işletmeler üzerinde yarattığı etkisinin tespit edilmesini amaçlamışlardır. Çalışma Kayseri ilinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen temel verilere göre muhasebe bilgi sisteminin işletmelerin faaliyet süresi, işletmelerin kullandıkları teknoloji düzeyi, yöneticilerin eğitim düzeyleri vb. gibi değişkenler üzerinde pozitif yönde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ercan (2017), Kilis Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyette bulunan işletme yöneticilerine anket uygulamıştır. Araştırmanın sonucuna göre ise işletme yöneticilerinin büyük bir kısmı muhasebe kayıtlarını yasal zorunlulukla birlikte, bilgi amaçlı tuttıkları ve yönetsel kararlarda muhasebe bilgilerini kullandıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bulgularına göre ise yöneticilerin eğitim durumu, işletmedeki yeri, muhasebe bilgilerinin tutulduğu yer ve çalışan sayısı değişkenlerine göre yöneticilerin muhasebe bilgi düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar çıkmıştır.

Literatürde yer alan çalışmaları arttırmak mümkündür. Ancak literatür incelendiğinde KOBİ'leri belirleyen kriterler ile işletme fonksiyonları özelinde öneminin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle devam eden kısımda KOBİ'leri belirleyen kriterler nezaretinde muhasebe bilgi sisteminin işletme fonksiyonu açısından öneminin araştırılması yer almaktadır. Bu durum çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran husus olarak kabul edilmektedir.

4. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİNİN İŞLETME FONKSİYONLARI AÇISINDAN ÖNEMİNİN ARAŞTIRILMASI

4.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

KOBİ'lerde muhasebe bilgi sisteminin yönetim, pazarlama, üretim, finans, AR-GE, ve insan kaynakları fonksiyonu açısından öneminin araştırılması çalışmanın amacı olarak belirlenmiştir. Literatür çalışmalarında KOBİ'ler muhasebe bilgi sisteminin işletme fonksiyonları açısından etkinliğinin ölçülmesi ile ilgili olarak işletmenin sadece bir fonksiyonu üzerine araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada ise KOBİ'lerin işletmenin bütün fonksiyonları açısından muhasebe bilgi sisteminin öneminin ve işletmelerin muhasebe bilgi sisteminden işletmenin fonksiyonlarını kullanırken ne ölçüde yararlandıklarını tespit etmektir.

4.2. Araştırmanın Kapsam ve Sayıtları

Araştırmanın kapsamı farklı sınıflandırmalara tabi tutulan işletmelerden sadece KOBİ'ler olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri KOSGEB kayıtları esas alınmış olup, 2018 yıl sonunda elde edildiği için bu yıl çalışmanın zaman sınırını, Burdur ilinde faaliyet gösteren KOBİ'ler ise konu sınırını oluşturmuştur.

Araştırma bazı sayılılar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birincisi, katılımcıların tamamı araştırma sorularını anlamışlardır. İkinci sayılı ise, araştırmanın amacı doğrultusunda samimi bir şekilde yanıtlamışlardır.

4.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Burdur ilinde faaliyet gösteren KOBİ'ler olarak belirlenmiştir. Burdur ilinde faaliyette bulunan toplamda 2373 KOBİ bulunmaktadır. Bu evrenden tesadüfi olarak seçilen 470 KOBİ bizzat ziyaret edilmiştir. ancak farklı gerekçeler ile gönüllük esasına göre 316 KOBİ sahibi ya da çalışanı çalışmaya dahil olabilmıştır.

4.4. Araştırmanın Modeli ve Yöntemi

Araştırmanın modeli iki kısımdan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi, teori kısmını oluşturan, literatürde var olan çalışmaların taraması ile araştırmanın uygulama kısmının hazırlığının yapılmasıdır. Çalışmanın ikinci kısmı ise anket yöntemi ile KOBİ'lere işletme fonksiyonlarının muhasebe bilgi sistemi açısından önemini araştırıldığı kısımdır.

KOBİ temsilcilerine anket uygulanmıştır. Bu anket iki kısımdan oluşmaktadır. Anketin birinci kısmındaki sorular çoktan seçmeli, ikinci kısmındaki sorular ise 5'li likert yöntemi ile hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. Anket formunun birinci kısmında KOBİ muhasebe bilgi sistemine yönelik olarak hazırlanan toplamda 14 soru yer almaktadır. Anket formunun ikinci kısmında ise KOBİ'lerin işletme fonksiyonlarını kullanırken muhasebe bilgi sisteminden ne kadar faydalandıklarını ölçmeye yönelik 5'li likert yöntemiyle hazırlanmış 30 adet soru yer almaktadır. Araştırmada anket sorularının hazırlanmasında Hatunoğlu vd. (2013) çalışmasından faydalanılmış ve farklı sorular da oluşturulmuştur.

Araştırmada kullanılan tanımlayıcı değişkenlerin verileri yüzde ve frekans yöntemiyle analiz edilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır. Anket uygulamasından elde edilen verilerin ortalamaları alınarak, verilere One Way Anova ve Scheffe testleri uygulanmış ve gerekli yorumlamalar yapılmıştır.

4.5. Araştırmanın Hipotezleri

H1: KOBİ'lerin çalışan sayısı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin yönetim fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H2: KOBİ'lerin çalışan sayısı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin pazarlama fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H3: KOBİ'lerin çalışan sayısı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin üretim fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H4: KOBİ'lerin çalışan sayısı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin finans fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H5: KOBİ'lerin çalışan sayısı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin AR-GE fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H6: KOBİ'lerin çalışan sayısı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin insan kaynakları fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H7: KOBİ'lerin yıllık net satış hasılatı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin yönetim fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H8: KOBİ'lerin yıllık net satış hasılatı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin pazarlama fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H9: KOBİ'lerin yıllık net satış hasılatı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin üretim fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H10: KOBİ'lerin yıllık net satış hasılatı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin finans fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H11: KOBİ'lerin yıllık net satış hasılatı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin ar-ge fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H12: KOBİ'lerin yıllık net satış hasılatı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin insan kaynakları fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H13: KOBİ'lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin yönetim fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H14: KOBİ'lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin pazarlama fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H15: KOBİ'lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin üretim fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H16: KOBİ'lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin finans fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H17: KOBİ'lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin ar-ge fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

H18: KOBİ'lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin insan kaynakları fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

4.6. Araştırma Verilerinin Analizi

Bu başlık altında araştırma verilerinin analizine yönelik hazırlanan tanımlayıcı soruların frekans ve yüzde dağılımları ile amaca yönelik hazırlanan hipotezlerin test sonuçları yer almaktadır.

4.6.1. Araştırmanın Tanımlayıcı Verilerinin Analizi

Bu başlık altında araştırma verilerinden elde edilen tanımlayıcı bilgilerin frekans ve yüzde dağılımları ile araştırma verilerinin analizi sonucu hipotez testlerinin sonuçları yer almaktadır

Tablo 3: KOBİ Temsilcilerinin Tanımlayıcı Verilerinin Yüzde ve Frekans Dağılımları

Tanımlayıcı Değişkenler	Seçenekler	Frekans (N)	Yüzde (%)
İşletmedeki Pozisyonunuz?	Genel Müdür	11	3,5
	Genel Müdür Yardımcısı	8	2,5
	Muhasebe Müdürü	35	11,1
	Finans Müdürü	4	1,3
	Muhasebe Personeli	191	60,4
	İşletme Çalışmanı	67	21,2
	Toplam	316	100,0
Eğitim Durumunuz?	İlköğretim	5	1,6
	Lise	50	15,8
	Ön Lisans	127	40,2
	Lisans	125	39,6
	Lisansüstü	9	2,8
		Toplam	316

Tablo 3'de çalışmanın örneklemini oluşturan Burdur ilinde faaliyet gösteren KOBİ temsilcilerinin tanımlayıcı değişkenlerinden işletmedeki pozisyonları ve eğitim durumları gösterilmiştir. Tanımlayıcı değişkenlerden işletmedeki pozisyonunuz kısmı incelendiğinde toplamda 316 katılımcının olduğunu ve katılımcılardan muhasebe personeli pozisyonunda yer alanlar, toplam içerisinde en yüksek sayı ile 191'ini yani %60,4'ünü oluşturmaktadır. Eğitim tanımlayıcı değişkeni incelendiğinde ise katılımcıların eğitim durumlarının 127'sini yani %40,2'sini ön lisans mezunu adaylar oluşturmaktadır.

Tablo 4: KOBİ'lere ilişkin Tanımlayıcı Soruların Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tanımlayıcı Değişkenler	Seçenekler	Frekans (N)	Yüzde (%)
İşletmedeki Çalışan Sayısı?	1-9 Kişi	106	33,5
	10-49 Kişi	152	48,1
	50-250 Kişi	58	18,4
	Toplam	316	100,0
İşletmenin Yıllık Net Satış Hâsılatı?	0-3 Milyon TL	254	80,4
	3-25 Milyon TL	51	16,1
	25-125 Milyon TL	11	3,5
	Toplam	100,0	100,0
İşletmenin Yıllık Mali Bilanço Toplamı?	0-3 Milyon TL	256	81,0
	3-25 Milyon TL	43	13,6
	25-125 Milyon TL	17	5,4
	Toplam	316	100,0

Tablo 4’de çalışmaya katılan KOBİ’lerle ilgili tanımlayıcı sorulardan elde edilen sonuçlar gösterilmiştir. Bu sorular işletmeleri KOBİ olarak tanımlamak için gerekli olan kriterleri göstermektedir. Buna göre tanımlayıcı soruların birincisi işletmedeki çalışan sayısıdır. Buna göre Burdur ilinde çalışmaya dahil olan KOBİ’lerin 10-49kişiçalışanları 152 işletme ile %48,1 olduğu ortaya çıkmaktadır. İkinci kriter olan işletmenin yıllık net satış hasılatı incelendiğinde çalışmaya katılan işletmelerin yıllık net satış hasılatının %80,4’lük paya 0-3 milyon TL hasılatı olan işletmeler, %16,1’lik paya 3-25 milyon TL, %3,5’lik pay ise 25-125 milyon TL olan işletmelerden oluştuğu tespit edilmiştir. üçüncü kriter olan işletmenin yıllık mali bilanço toplamları incelendiğinde çalışmaya katılan işletmelerin %81,0’lük kısmının 0-3 milyon TL, %13,6’lık kısmının 3-25 milyon TL ve %5,4’lük kısmının ise 25-125 milyon TL olan işletmelerden oluştuğu anlaşılmıştır.

Tablo 5: KOBİ’lerin Hukuki Yapıları ve Faaliyette Buldukları Sektörlerle İlgili Tanımlayıcı Soruların Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tanımlayıcı Değişkenler		Frekans (N)	Yüzde (%)
İşletmenin Hukuki Yapısı?	Şahıs Şirketi	93	29,4
	Limited Şirketi	161	50,9
	Anonim Şirketi	62	19,6
	Toplam	316	100,0
İşletmenin Faaliyette Bulunduğu Sektör?	İmalat	96	30,4
	Ticaret	85	26,9
	Ulaştırma Haberleşme	44	13,9
	Madencilik	48	15,2
	Diğer	43	13,6
	Toplam	316	100,0

Tablo 5’de KOBİ tanımlayıcı değişkenleri incelendiğinde çalışmaya katılan işletmelerin 93’ünü yani %29,4’lük kısmını şahıs şirketleri, 161’ini yani %50,9’luk kısmını limited şirketlerin ve 62’sini %19,6’lık bir payla anonim şirketleri oluşturmaktadır. Yüzde ve frekans dağılımlarına göre Burdur ilindeki işletmelerin hukuki yapıları açısından %50,9’luk bir payla büyük çoğunluğunu limited şirketleri oluşturmaktadır. Bir diğer tanımlayıcı değişken incelendiğinde işletmelerin faaliyette buldukları sektör ile ilgili frekans ve yüzde dağılımları gösterilmektedir. Toplamda 316 işletmenin 96’sı yani %30,4’ü imalat, 85’i %26,9’u ticaret, 44’ü %13,9’u ulaştırma ve haberleşme, 48’i %15,2’si madencilik ve 43’ü yani %13,6’sı ise diğer kısmını oluşturmaktadır. Buna göre imalat işletmelerinin %30,4’lük bir pay ile yoğunlukta olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.6.2. Araştırma Hipotezlerinin Analizi

Araştırmanın bu bölümünde hipotezlerin her biri analiz edilerek kabul edilen veya reddedilen hipotezler belirlenmiştir.

Tablo 6: KOBİ’lerin Çalışan Sayısı-Yönetim Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ’lerin	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
KOBİ’lerin Çalışan Sayısı-Yönetim Fonksiyonu İlişkisi	1-9 Kişi	106	3,4132	0,87821	263,163	0,841	0,088	0,916
	10-49 Kişi	152	3,4079	0,94087				
	50-250 Kişi	58	3,4655	0,92253				
	Toplam	316	3,4203	0,91428				

Tablo 6’e göre Burdur ilinde faaliyet gösteren KOBİ’lerin çalışan sayısı bakımından farklılığının One Way Anova testi sonucu verilmiştir. Aynı tabloda sadece ortalamalar incelendiğinde ortalamaların birbirinden çok farklı olmadığı yani birbirine yakın olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak analiz sonuçlarından $F=0,088$ seviyesinde p değeri $0,916 > 0,05$ olduğu için ortalamaların anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre **H1** hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 7: KOBİ’lerin Çalışan Sayısı-Pazarlama Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ’lerin	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
KOBİ’lerin Çalışan Sayısı-Pazarlama Fonksiyonu İlişkisi	1-9 Kişi	106	3,2962	0,90595	253,050	0,808	3,021	0,050
	10-49 Kişi	152	3,4092	0,87386				
	50-250 Kişi	58	3,0690	0,95112				
	Toplam	316	3,3089	0,90490				

Tablo 7’de KOBİ’lerin çalışan sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılığının olup olmadığı test edilip, p değerinin $0,05$ ’den küçük olduğu görülmektedir. Yani $F=3,021$; $P=0,050 < 0,05$ olduğu

için **H2** hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla KOBİ'lerin çalışan sayısı bakımından muhasebe bilgi sisteminin pazarlama fonksiyonu açısından önemi istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 8: KOBİ'lerin Çalışan Sayısı-Üretim Fonksiyonu İlişkisi

	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
KOBİ'lerin Çalışan Sayısı-Üretim Fonksiyonu İlişkisi	1-9 Kişi	106	2,9245	0,96351	314,570	1,005	4,959	0,008
	10-49 Kişi	152	3,2974	1,04342				
	50-250 Kişi	58	2,9793	0,96150				
	Toplam	316	3,1139	1,01503				

Tablo 8'de KOBİ'lerin çalışan sayısı bakımından muhasebe bilgi sisteminin üretim fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılığın istatistiksel anlamlılığı One Way Anova ile test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda $p=0,008 < 0,05$ olduğu için **H3** hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla KOBİ'lerin çalışan sayıları bakımından muhasebe bilgi sisteminin üretim fonksiyonu açısından öneminde ortaya çıkan farklılığın işletmeler açısından anlamlı olduğu ifade edilmektedir. Ortaya çıkan farklılığın ortaya konması amacı ile Scheffe testlerinden faydalanılmıştır. Scheffe testi sonuçları tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Scheffe Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Ortalamaların farkı	p
KOBİ'lerin Çalışan Sayısı-Üretim Fonksiyonu İlişkisi	1-9 Kişi	10-49 Kişi	-,37284*
		50-250 Kişi	-,05478
	10-49 Kişi	1-9 Kişi	,37284*
		50-250 Kişi	,31806
	50-250 Kişi	1-9 Kişi	,05478
		10-49 Kişi	-,31806

Tablo 9'de bölümler arasında ortaya çıkan farklılık scheffe ile araştırılmıştır. Buna göre ortaya çıkan farklılık * işareti ile ifade edilmiştir.

Tablo 10: KOBİ'lerin Çalışan Sayısı-Finans Fonksiyonu İlişkisi

	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
KOBİ'lerin Çalışan Sayısı-Finans Fonksiyonu İlişkisi	1-9 Kişi	106	3,6321	0,68181	142,159	0,454	7,663	0,001
	10-49 Kişi	152	3,9618	0,67254				
	50-250 Kişi	58	3,8862	0,66291				
	Toplam	316	3,8373	0,68804				

Tablo 10'da Burdur ilinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin muhasebe bilgi sisteminin finans fonksiyonu açısından işletmeler arasında farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Çalışmaya katılan KOBİ temsilcilerinin çalışan sayısı bakımından finans fonksiyonu açısından verdikleri yanıtların sadece ortalamaları dikkate alındığında birbirinden farklı olmadığı yani verilen yanıtların birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları incelendiğinde $F=7,663$ seviyesinde P değeri $0,001 < 0,05$ olduğu için ortalamalar arasında bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre **H4** hipotezi kabul edilmiştir. Ortaya çıkan farklılığın hangi varyans kaynakları arasında olduğunun tespit edilmesi amacı ile veriler Scheffe testine tabi tutulmuştur. Scheffe testi sonuçları tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Scheffe Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Ortalamaların farkı	p
Kobilerin Çalışan Sayısı-finans Fonksiyonu İlişkisi	1-9 Kişi	10-49 Kişi	-,32977*
		50-250 Kişi	-0,25413
	10-49 Kişi	1-9 Kişi	,32977*
		50-250 Kişi	0,07564
	50-250 Kişi	1-9 Kişi	0,25413
		10-49 Kişi	-0,07564

Varyans kaynakları arasında ortaya çıkan farklılık Scheffe testi ile araştırılmıştır. Buna göre ortaya çıkan farklılık * işareti ile ifade edilmiştir.

Tablo 12: KOBİ'lerin Çalışan Sayısı Kriteri-AR-GE Fonksiyonu İlişkisi

	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
KOBİ'lerin Çalışan Sayısı Kriteri-AR-	1-9 Kişi	106	3,3868	0,78329	227,360	0,726	0,798	0,451

GE Fonksiyonu	10-49Kişi	152	3,2632	0,86474
İlişkisi	50-250Kişi	58	3,2483	0,93682
	Toplam	316	3,3019	0,85174

Tablo 12’de KOBİ’lerin muhasebe bilgi sisteminin AR-GE fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılık One Way Anova testi ile araştırılmıştır. Tabloda sadece ortalamalar incelendiğinde ortalamaların birbirinden çok farklı olmadığı yani birbirine yakın olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak analiz sonuçlarından $F=0,798$ seviyesinde P değeri $0,451 > 0,05$ olduğu için ortaya çıkan farklılığın anlamlı olmadığı, dolayısıyla araştırmadaki **H5** hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 13: KOBİ’lerin Çalışan Sayısı Kriteri-İnsan Kaynakları Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ’lerin Çalışan Sayısı Kriteri-İnsan Kaynakları Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	1-9 Kişi	106	3,1830	0,79336	207,512	0,663	0,063	0,939
	10-49Kişi	152	3,2092	0,84707				
	50-250Kişi	58	3,2276	0,76176				
	Toplam	316	3,2038	0,81181				

Tablo 13’de çalışan sayısı bakımından her bir grup incelendiğinde ve grupların sadece ortalamaları dikkate alındığında çalışmaya katılan KOBİ’lerin muhasebe bilgi sisteminin insan kaynakları fonksiyonuna göre verdiği yanıtların birbirinden çok farklı olmadığı her bir grubun birbirine yakın olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarından anlaşılacağı üzere $F=0,063$ seviyesinde p değerinin $0,939 > 0,05$ olduğu için **H6** hipotezi reddedilmektedir. Yani gruplar arasında ortaya çıkan farklılık anlamlı değildir.

Tablo 14: KOBİ’lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-Yönetim Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ’lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-Yönetim Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı (Milyon TL)	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	254	3,3598	0,90608	256,393	0,819	4,223	0,016
	3-25 Milyon	51	3,5804	0,93060				
	25-125Milyon	11	4,0727	0,73361				
	Toplam	316	3,4203	0,91428				

Tablo 14’de KOBİ’lerin çalışan sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılığının olup olmadığı test edilip, p değerinin $0,05$ ’den küçük olduğu görülmektedir. Yani $F=4,223$; $P=0,016 < 0,05$ olduğu için **H7** hipotezi kabul edilmiştir. Ortaya çıkan farklılığın ortaya konması amacı ile Scheffe testlerinden faydalanılmıştır. Scheffe testi sonuçları tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15: Scheffe Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Ortalamaların Farka	P
KOBİ’lerin Yıllık Net Satış Hasılatı – Yönetim Fonksiyonu İlişkisi	0-3 Milyon	3-25 Milyon	,22055
		25-125 Milyon	-,71288*
KOBİ’lerin Yıllık Net Satış Hasılatı – Yönetim Fonksiyonu İlişkisi	3-25 Milyon	0-3 Milyon	,22055
		25-125 Milyon	-,49254
	25-125 Milyon	0-3 Milyon	,71288*
		3-25 Milyon	,49234

Tablo 15’de varyans kaynakları arasında ortaya çıkan farklılık Scheffe ile araştırılmıştır. Buna göre ortaya çıkan farklılık * işareti ile ifade edilmiştir.

Tablo 16: KOBİ’lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-Pazarlama Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ’lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-Pazarlama Fonksiyonu ilişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	254	3,2740	0,91100	256,360	0,819	0,961	0,383
	3-25 Milyon	51	3,4549	0,84293				
	25-125 Milyon	11	3,4364	1,04237				
	Toplam	316	3,3089	0,90490				

Tablo 16’da KOBİ’lerin muhasebe bilgi sisteminin pazarlama fonksiyonu açısından vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı bir farklılığının olup olmadığı One Way Anova ile test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda $F=0,961$ seviyesinde $P=0,383 > 0,05$ olduğu için **H8** hipotezi reddedilmiştir. Yani oluşan farklılık $0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Tablo 17: KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-Üretim Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-Üretim Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	254	3,0598	1,00522	315,166	1,007	4,654	0,010
	3-25 Milyon	51	3,1961	1,03188				
	25-125 Milyon	11	3,9818	0,79224				
	Toplam	316	3,1139	1,01503				

Tablo 17'de sadece ortalamalar incelendiğinde ortalamaların birbirinden çok farklı olmadığı yani birbirine yakın olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak analiz sonuçlarından $F=4,654$ seviyesinde P değeri $0,010 < 0,05$ olduğu için ortalamaları arasında fark olmadığı yani ortaya çıkan farklılığın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Buna göre **H9** hipotezi kabul edilmiştir. Scheffe testi sonuçları tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18: Scheffe Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Ortalamaların Farkı	P
KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı – Üretim Fonksiyonu İlişkisi	0-3 Milyon	3-25 Milyon	,13264
		25-125 Milyon	,92198*
	3-25 Milyon	0-3 Milyon	,13624
		25-125 Milyon	-,78574
	25-125 Milyon	0-3 Milyon	,92198*
		3-25 Milyon	-,78574

Tablo 18'de varyans kaynakları arasında ortaya çıkan farklılık scheffe ile araştırılmıştır. Buna göre ortaya çıkan farklılık * işareti ile ifade edilmiştir.

Tablo 19: KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-Finans Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri Bakımından-Finans Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	254	3,8071	0,66543	144,437	0,461	5,074	0,007
	3-25 Milyon	51	3,8510	0,76613				
	25-125 Milyon	11	4,4727	0,55334				
	Toplam	316	3,8373	0,68804				

Tablo 19'da gösterilen analiz sonucunda $P=0,007 < 0,05$ olduğu için **H10** hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla KOBİ'lerin yıllık net satış hasılatı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin finans fonksiyonu açısından verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Ortaya çıkan farklılığın ortaya konması amacı ile Scheffe testlerinden faydalanılmıştır. Scheffe testi sonuçları tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20: Scheffe Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Ortalamaların Farkı	P
KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı –Finans Fonksiyonu İlişkisi	0-3 Milyon	3-25 Milyon	-,04389
		25-125 Milyon	-,66564*
	3-25 Milyon	0-3 Milyon	,04389
		25-125 Milyon	-,62175*
	25-125 Milyon	0-3 Milyon	,66564*
		3-25 Milyon	,62175*

Tablo 20'de varyanslar arasında ortaya çıkan farklılık Scheffe ile araştırılmıştır. Buna göre ortaya çıkan farklılık * işareti ile ifade edilmiştir.

Tablo 21: KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-AR-GE İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-AR-GE İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon TL	254	3,3354	0,84006	227,025	0,725	1,030	0,358
	3-25 Milyon TL	51	3,1529	0,86772				
	25-125 Milyon TL	11	3,2182	1,04098				
	Toplam	316	3,3019	0,85174				

Tablo 21'de yapılan analiz sonucuna göre $P=0,358 > 0,05$ olduğu için **H11** hipotezi reddedilmiştir. Dolayısıyla KOBİ'lerin yıllık net satış hasılatı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin AR-GE fonksiyonu açısından verdiği yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Ortaya çıkan farklılık istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Tablo 22: KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-İnsan Kaynakları Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Net Satış Hasılatı Kriteri-İnsan Kaynakları Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	254	3,1669	0,82902				
	3-25 Milyon	51	3,2627	0,71609				
	25-125 Milyon	11	3,7818	0,62260	203,398	0,650	3,230	0,041
	Toplam	316	3,2038	0,81181				

Tablo 22'de sadece ortalamalar incelendiğinde ortalamaların birbirinden çok farklı olmadığı yani birbirine yakın olduğu ortaya çıkmaktadır. Analiz sonuçlarından F=3,230 seviyesinde P değeri $0,041 < 0,050$ olduğu için **H12** hipotezi kabul edilmektedir. Ortaya çıkan farklılığın ortaya konması amacı ile Scheffe testlerinden faydalanılmıştır. Scheffe testi sonuçları tablo 23'da gösterilmiştir.

Tablo 23: Scheffe Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı	Ortalamaların farkı	p
Kobilerin yıllık net satış hasılatı –İnsan Kaynakları	0-3 Milyon	3-25 milyon	-,09582
		25-125 milyon	-,6489*
Fonksiyonu İlişkisi	3-25 Milyon	0-3 milyon	,09582
		25-125 milyon	-,51907
	25-125 Milyon	0-3 milyon	,61489*
		3-25 milyon	,51907

Tablo 21'de varyanslar arasında ortaya çıkan farklılık scheffe ile araştırılmıştır. Buna göre ortaya çıkan farklılık * işareti ile ifade edilmiştir.

Tablo 24: KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı-Yönetim Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı-Yönetim Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	256	3,3609	0,90335				
	3-25 Milyon	43	3,5814	1,00647				
	25-125 Milyon	17	3,9059	0,64466	257,284	0,822	3,666	0,027
	Toplam	316	3,4203	0,91428				

Tablo 24'de sadece ortalamalar incelendiğinde ortalamaların birbirinden çok farklı olmadığı yani birbirine yakın olduğu ortaya çıkmaktadır. Analiz sonuçlarından F=3,666 seviyesinde P değeri $0,027 < 0,05$ olduğu için **H13** hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar arasında ortaya çıkan farklılığın anlamlı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 25: KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri-Pazarlama Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri-Pazarlama Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	256	3,2672	0,91206				
	3-25 Milyon	43	3,4791	0,84531				
	25-125 Milyon	17	3,5059	0,91684	255,585	0,817	1,439	0,239
	Toplam	316	3,3089	0,90490				

Tablo 25'de KOBİ'lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin pazarlama fonksiyonu açısından ortaya çıkan farklılığın varlığı One Way Anova ile test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre P değerinin $0,05$ 'ten büyük olduğu görülmektedir. Yani F=1,439 seviyesinde $P=0,239 > 0,05$ olduğu için **H14** hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 26: KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri-Üretim Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri-Üretim Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	256	3,0539	1,00418				
	3-25 Milyon	43	3,2186	1,11082				
	25- Milyon	17	3,7529	0,67279	316,204	1,010	4,125	0,017
	Toplam	316	3,1139	1,01503				

Tablo 26'e göre sadece ortalamalar incelendiğinde ortalamaların birbirinden çok farklı olmadığı yani birbirine yakın olduğu ifade edilebilir. Analiz sonuçlarından F=4,125 seviyesinde $P=0,017 < 0,05$ olduğu için **H15** hipotezi kabul edilmektedir. Scheffe testi sonuçları tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27: Scheffe Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı		Ortalamaların Farkı	P
	KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı – Üretim Fonksiyonu İlişkisi	0-3 Milyon	3-25 Milyon	-,16470
		25-125 Milyon	-,69903*	,022
	3-25 Milyon	0-3 Milyon	,16470	,610
		25-125 Milyon	-,53434	,180
	25-125 Milyon	0-3 Milyon	,69903*	,022
		3-25 Milyon	,53434	,180

Tablo 27’de varyanslar arasında ortaya çıkan farklılık scheffe ile araştırılmıştır. Buna göre ortaya çıkan farklılık * işareti ile ifade edilmiştir.

Tablo 28: KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri Bakımından-Finans Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri Bakımından-Finans Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	256	3,8016	0,66202	144,661	0,462	4,824	0,009
	3-25 Milyon	43	3,8558	0,82384				
	25-125 Milyon	17	4,3294	0,52412				
	Toplam	316	3,8373	0,68804				

Tablo 28’de Burdur ilinde faaliyette bulunan KOBİ’lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin finans fonksiyonu açısından önemini işletmeler arasındaki farklılığının araştırılması One Way Anova ile test edilmiştir. Analiz sonuçlarından F=4,824 seviyesinde P=0,009<0,05 olduğu için **H16** hipotezi kabul edilmiştir. Farklılığın hangi varyanslar arasında olduğunun araştırılması tablo 29’de gösterilmiştir.

Tablo 29: Scheffe Testi Sonuçları

	Varyans Kaynağı		Ortalamaların Farkı	P
	Kobilerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı – Finans Fonksiyonu İlişkisi	0-3 Milyon	3-25 Milyon	-,05425
		25-125 Milyon	-,52785*	,009
	3-25 Milyon	0-3 Milyon	,05425	,889
		25-125 Milyon	-,47360	,053
	25-125 Milyon	0-3 Milyon	,52785*	,009
		3-25 Milyon	,47360	,053

Tablo 29’de varyanslar arasında ortaya çıkan farklılık scheffe ile araştırılmıştır. Buna göre ortaya çıkan farklılık * işareti ile ifade edilmiştir.

Tablo 30: KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri-AR-GE Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri-AR-GE Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 Milyon	256	3,3477	0,83619	225,696	0,721	1,957	0,143
	3-25 Milyon	43	3,1070	0,86007				
	25-125 Milyon	17	3,1059	1,01024				
	Toplam	316	3,3019	0,85174				

Tablo 30’da P değerinin 0,05’den büyük olduğu görülmektedir. Yani P=0,142>0,05 olduğu için **H17** hipotezi reddedilmiştir. Dolayısıyla KOBİ’lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin AR-GE fonksiyonu açısından önemine ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 31: KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri-İnsan Kaynakları Fonksiyonu İlişkisi

KOBİ'lerin Yıllık Mali Bilanço Toplamı Kriteri-İnsan Kaynakları Fonksiyonu İlişkisi	Varyans Kaynağı	N	X	Ss	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P
	0-3 milyon	256	3,1703	0,82494	205,074	0,655	1,924	0,148
	3-25 milyon	43	3,2651	0,72993				
	25-125 milyon	17	3,5529	0,75673				
	Toplam	316	3,2038	0,81181				

Tablo 31’de yapılan analiz sonucu p=0,148>0,05 olduğu için **hipotez18** reddedilmiştir. Dolayısıyla KOBİ’lerin yıllık mali bilanço toplamı kriteri bakımından muhasebe bilgi sisteminin insan kaynakları fonksiyonu açısından önemine ortaya çıkan farklılık istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

SONUÇ

KOBİ'ler ülkelerin en önemli ekonomik birimlerindedir. Bu işletmeler ülkeden ülkeye hatta aynı ülkenin bölgeleri arasında bile farklılık göstermektedir. En belirgin üç ayırıcı kriteri bulunmaktadır. Bunlar; çalışan sayısı, yıllık net satış hasılatı ve yıllık mali bilanço toplamıdır. Bu kriterlere göre KOBİ'ler mikro ölçekli, küçük ve orta ölçekli olarak ayrılmaktadır. KOBİ'ler değişen teknolojiye hızlı bir şekilde uyum sağlayarak faaliyetlerini sürdürebilmek ve yoğun rekabet ortamında rekabet edebilmeleri ve doğru kararları zamanında verebilmeleri için muhasebe bilgi sisteminin sağlayacağı bilgilere ihtiyaç duymaktadır. İşletmenin bütün fonksiyonları açısından muhasebe bilgi sistemi önem arz etmektedir. İşletme yönetiminin karar vermesinde, üretim planlaması yapmasında, fon kaynaklarının kullanıma karar vermesinde olduğu gibi muhasebe bilgi sisteminden üretilecek bilgilere işletmeler ihtiyaç duymaktadır.

Bu çalışmada Burdur ilinde faaliyette bulunan KOBİ'lerde muhasebe bilgi sisteminin işletme fonksiyonları özelinde üretim, pazarlama, yönetim, finans ve insan kaynakları fonksiyonlarının açısından önemi araştırılmıştır. Bu doğrultuda 316 tane KOBİ paydaşına (genel müdür, genel müdür yardımcısı, muhasebe müdürü, finans müdürü, muhasebe personeline, işletme çalışanı) anket uygulanmıştır. Anket verilerine SPSS programı yardımı ile güvenilirlik, frekans ve yüzde dağılımları, One Way Anova ve son olarak da Anova analizinde çıkan farklılıkların ortaya konabilmesi amacı için Scheffe testi uygulanmıştır. Çalışma sonucunda araştırma amacına uygun olarak hazırlanan 18 adet hipotezden 10'u kabul edilmiş, 8'i ise reddedilmiştir. Araştırmada amacı doğrultusunda hazırlanan hipotezler, KOBİ'lerin ayırıcı kriterleri esas alınarak oluşturulmuş ve işletmenin fonksiyonları ile ilişkilendirilmiştir. Hipotezlerden ilk altı tanesi işletmedeki çalışan sayısı bakımından işletme fonksiyonları ile muhasebe bilgi sisteminin öneminin işletmeler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ölçmeye yöneliktir. İkinci altı hipotez ise işletmenin yıllık net satış hasılatı kriteri göz önüne alınarak işletme fonksiyonları ile muhasebe bilgi sisteminin öneminin katılımcılar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını ölçmeye yöneliktir. Son altı hipotez ise işletmenin yıllık net mali bilanço toplamı kriterinin işletme fonksiyonlarının muhasebe bilgi sisteminin öneminin katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını tespit etmeye yöneliktir.

Yapılan analizler sonucunda muhasebe bilgi sisteminin öneminin işletmedeki çalışan sayısı kriterinin işletme fonksiyonlarından yönetim, AR-GE ve insan kaynakları fonksiyonları arasında anlamlı bir farklılığa neden olmadığı, dolayısıyla araştırma hipotezlerinden H1, H5, H6 hipotezleri reddedilmiştir. İşletmedeki çalışan sayısı kriteri ile işletmenin pazarlama, üretim ve insan kaynakları fonksiyonları ile muhasebe bilgi sisteminin önemi açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlı olduğu için H2, H3 ve H4 hipotezleri kabul edilmiştir. Bir diğer belirleyici kriter ise işletmenin yıllık net satış hasılatı bakımından işletme fonksiyonları açısından muhasebe bilgi sisteminin öneminin farklılığa neden olup olmamasının araştırılmasında H8 ve H11 hipotezleri reddedilmiştir. Yıllık net satış hasılatı kriteri ile üretim, yönetim, insan kaynakları ve pazarlama fonksiyonları açısından ortaya çıkan farklılık istatistiksel olarak anlamlı olduğu için H7, H9, H10 ve H12 hipotezleri kabul edilmiştir. Son kriter ise işletmenin yıllık net mali bilanço toplamıdır. İşletmenin yıllık net mali bilanço toplamı ile işletme fonksiyonları açısından muhasebe bilgi sisteminin öneminde ortaya çıkan farklılığın anlamlı olup olmadığı test edilmiş ve H14, H17 ve H18 hipotezleri reddedilmiştir. H13, H15 ve H16 hipotezleri ise kabul edilmiş dolayısıyla üretim, yönetim, finansman fonksiyonlarının işletmenin yıllık net mali bilanço toplamı açısından muhasebe bilgi sisteminin öneminin katılımcılar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, daha önce gerçekleştirilen çalışmalardan farklı olarak muhasebe bilgi sisteminin öneminin KOBİ'lerin işletmenin fonksiyonları olan üretim, yönetim, pazarlama, ar-ge, finansman ve insan kaynakları fonksiyonları özelinde ayrı ayrı araştırılmıştır. Dolayısıyla KOBİ'lerin belirleyici kriterinin muhasebe bilgi sisteminin işletme fonksiyonları açısından öneminde belirleyici olduğunu ifade etmek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Akgün, İ. A. ve S. Kılıç. (2013). Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Etkinliği Üzerindeki Etkisi, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 20(2), 22-36.
- Alagöz, A., M. Zerenler ve B. Yılmaz. (2006). Konya İlinde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Muhasebe-Finans Bilişim Sistemleri Kullanımının Örgütsel Verimliliğe Etkileri Üzerine Bir Araştırma, *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6 (12), 273-291.
- Alkış, H. ve Temizkan, V. (2012). KOBİ'lerin Yönetimsel Sorunlarının Çözümünde Japon Yönetim Sisteminin Rolü, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 68-85.
- Bayraç, A. (2008). *İşletmelerde Stratejik İnsan Kaynakları Yönetiminde Eğitim ve Geliştirme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çidem, İ. (2013). Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Demir, Ö. ve M. Gül. (2015). Üretim Yapan KOBİ'lerde Karar Sürecine Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkileri: Trbl Bölgesinde Yapılan Bir Araştırma, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2),171-191.
- Devrez, G. (1970). İşletmelerde Araştırma ve Geliştirme Fonksiyonu, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (4),236-286.
- Ercan, C. (2017), KOBİ'lerde Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeylerinin Araştırılması: Kilis Organize Sanayi Bölgesi Örneği, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2),310-328.
- Ersoy, M. (2012). Finansal Bilgilerin Yönetimi Sürecinde Muhasebe Bilgi Sistemi, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 3(6), 10-21.
- Esmeray, A. ve B.Ö. Dağlı. (2017). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri'de Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 748-769.
- Güney, A. (2013). Yönetim Anlayışında Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 276-280.
- Hatunoğlu, Z., Akpınar Y., ve A. Çelik. (2013). KOBİ'lerin Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sisteminin Önemi: Gaziantep ve Kahramanmaraş Örneği, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(2), 307-322.
- Işın, B.F. (2003). KOBİ'lerin İhracata Yönelik Örgütlenme Biçimlerinden Sektörel Dış Ticaret Şirketleri ve Sektörel Dış Ticaret Şirketlerin Sorunları Üzerine Bir Alan Araştırması, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3-4), 354-365.
- Müslümov, A. (2002). *21.Yüzyılda Türkiye'de KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri*, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Öz, Y. ve H. Yavuz. (2015). İşletme Yönetiminin Aldığı Kararlarda Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkisi ve Önemi: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Bir Araştırma, *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 16(1), 227-246.
- Sayın, M. ve Fazlıoğlu, M. A. (1997). Avrupa Birliğinde KOBİ Destekleme Programları ve Diğer Teşvik Araçları, Ankara: KOSGEB Avrupa Bilgi Merkezi.
- Soydal, H. (2006). Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde E-Ticaret, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 540-552.

Yavuz, H. (2014). Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerinde Etkileri: Bartın İlindeki Kobi'ler Üzerinde Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.

Yazıcı, N. (2010). Bir Bilgi Sistemi Olarak Muhasebenin KOBİ'lerin Yönetim Kararlarına Etkisi: Erzurum Araştırması, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 47, 202-212.

Yılmaz, Ö. (2010). *Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri ve Önemi (Ankara Tekstil İşletmeleri Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

(www.KOBİ.Org.Tr)

(www.Tosyov.Org.Tr/Tosyov-Hakkında)

(www.Eximbank.Gov.Tr)

(Resmi Gazete, Sayı: 28457, Karar Sayısı: 2012/3834, 24.06.2018)

EXTENDED SUMMARY

Purpose

The investigation of the importance of accounting information systems in SMEs in terms of management, marketing, production, finance, R&D, and human resources function was determined as the purpose of the study. In the literature studies, it is seen that only one function of the entity has been researched in order to measure the effectiveness of the accounting information system of SMEs in terms of business functions. In this study, it was aimed to determine the importance of accounting information system in terms of all business functions of SMEs and to what extent entities benefit from accounting information system when using business functions.

Methodology

The scope of the study was determined as only SMEs from entities subject to different classifications. KOSGEB records were taken as the basis in the research data, since they were obtained at the end of 2018, this year has constituted the time limit and SMEs operating in Burdur has constituted the subject limit of this study.

The research was conducted within the framework of some assumptions. The first one of these was that all the participants understood the research questions. The second assumption was that they have answered sincerely in accordance with the aim of the research.

The population of the study was identified as SMEs operating in Burdur. There are 2373 SMEs operating in Burdur province. Of the population, 470 SMEs selected randomly were visited in person. However, for different reasons, 316 SME owners or employees could be included in the study on a voluntary basis.

The research model consists of two parts. The first one that constitute the theory part is the preparation of the application part of the research by scanning the existing studies in the literature. The second part of the study is the research on the importance of business functions in terms of accounting information system in SMEs by survey method.

A questionnaire was applied to SME representatives. The survey consists of two parts. The first part of the questionnaire consists of multiple choice questions and the second part consists of 5-point likert method. In the first part of the questionnaire, there are a total of 14 questions prepared for the SME accounting information system. In the second part of the questionnaire form, there are 30 questions prepared by 5-point Likert method to measure how much SMEs benefit from accounting information system while using business functions. In the study, it was benefited from the study of Hatunoğlu et al. (2013) in the preparation of survey questions and different questions were also created and used in the questionnaire form.

The data of the descriptive variables used in the study were analyzed by percentage and frequency method and the results were interpreted. The data obtained from the questionnaire were averaged, One Way Anova and Scheffe tests were applied to the data and necessary interpretations were made.

Conclusion and Discussion

In this study, the importance of accounting information systems in terms of production, marketing, management, finance, and human resources functions is investigated in SMEs operating in Burdur. In this respect, a survey was implemented to 316 SME stakeholders (general manager, assistant general manager, accounting manager, finance manager, accounting personnel, business employee). The reliability, frequency and percentage distributions, One Way Anova with the help of SPSS program and finally Scheffe test in order to reveal the differences resulted in the Anova analysis were applied to the survey data. As a result of the study, 10 of the 18 hypotheses prepared in accordance with the aim of the research were accepted and 8 of them were rejected. The hypotheses prepared in accordance with the aim of the study were formed on the basis of the differential criteria of SMEs and were associated with the functions of the entity. The first six hypotheses are aimed at measuring whether there is a significant difference between entities in terms of the number of employees in the entity regarding the importance of accounting information systems and business functions. The second six hypotheses aim at measuring whether there is a significant difference

between the participants considering the annual net sales revenue criterion of the entity regarding the importance of business functions and accounting information systems. The last six hypotheses aim at determining whether there is a significant difference between the responses of the participants and the importance of the accounting information system and the business functions of the annual net financial balance total criterion.

As a result of the analyzes, the number of employees in the entity criterion of the the importance of accounting information system does not cause a significant difference between management, R&D and human resources functions among the business functions, and therefore H1, H5, H6 hypotheses of the research hypotheses were rejected. Since the difference in terms of the number of employees in the entity, the marketing, production, and human resources functions of the entity and the importance of accounting information systems were statistically significant, the hypotheses H2, H3, and H4 were accepted. H8 and H11 hypotheses were rejected in the investigation of whether the importance of accounting information systems in terms of business functions causes differences regarding the annual net sales revenue, which is another determining criterion. Since the difference which was revealed in terms of the annual net sales revenue criterion and production, management, human resources and marketing functions was statistically significant, H7, H9, H10 and H12 hypotheses were accepted. The final criterion is the total annual net financial balance sheet of the entity. It was tested whether the difference revealed in the importance of accounting information systems in terms of business functions with total annual net financial balance sheet is significant and H14, H17 and H18 hypotheses were rejected. The hypotheses H13, H15 and H16 were accepted, therefore, it is concluded that the difference between the participants in the importance of accounting information systems in terms of total net financial balance sheet of the entity in terms of production, management and finance functions is statistically significant.

Unlike the previous studies, the results obtained in this study were investigated separately in terms of the importance of accounting information systems specific to production, management, marketing, R&D, finance and human resources functions of SMEs. Therefore, it is possible to state that the determining criterion of SMEs is the determinant of the importance of accounting information systems in terms of business functions.